

Робота над постійним підвищенням фінансової обізнаності населення передувє прийняттю фінансово-зважених рішень, зміненню фінансової поведінки на продуману, використання стратегії та тактики, аналізу та контролю. В свою чергу, відповідальні фінансові кроки дозволяють фізичним та юридичним особам покращити власну фінансову стабільність, досягти успіху в бізнесі. Сукупний позитивний результат фінансових успіхів суб'єктів економічних відносин буде сприяти фінансовій стабільності та розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Економічна безпека фінансових установ: монографія / В.В.Глушенко, Г.О.Дорошенко, Н.О. Дорошенко. - Х. Вид-во ТОВ «Щедра садиба плюс», 2014. - 232с.
2. Фінансова-економічна безпека: навчальний посібник / За загальною редакцією професора Гвоздецького В.Д. - К. ДП Вид-во «Зовнішня торгівля», 2012. - 416 с.
3. Чи фінансово грамотні українці? Бондаренко Н. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_fingramotnisti_NBU_pr.pdf?v=4
4. Дорошенко Н. О., Романів В. В. Фінансова грамотність населення України. Ефективна економіка. 2018. № 11. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/81.pdf

Іонін Є.Є., д.е.н., професор
Донецький національний університет
імені Василя Стуса, м. Вінниця, Україна

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ГУЧКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Економічне і соціальне становище України, рівень добробуту населення, рейтинг і національна безпека держави в значної мірі залежить від ефективної роботи суб'єктів господарювання. Ринкові умови вимагають від економічних суб'єктів дотримання вимог щодо фінансової стійкості, гнучкості і адекватного реагування на зміни внутрішньої і зовнішньої середовища. Сталий розвиток підприємств можливо здійснювати тільки на основі обов'язкового дотримання базових концепцій міжнародних стандартів фінансової звітності: концепції безперервної діяльності й збереження фінансового капіталу, що є забезпеченням економічної безпеки.

За останнє десятиріччя у лексикон фінансового аналітика і фінансового менеджера міцно ввійшло поняття фінансова гнучкість суб'єкта господарювання. Тлумачення цього терміну надано у спеціалізованих словниках, дослідженнях вітчизняних і зарубіжних вчених. Компаративний аналіз літературних джерел дає можливість виокремити суттєві ознаки.

По-перше, це спроможність підприємства швидко формувати необхідний обсяг фінансових ресурсів (капіталу, позичених коштів).

По-друге, це спроможність протидіяти неочікуваним перервам у надходженні грошових потоків, що автоматично призводить до від'ємного значення чистого грошового потоку. В умовах дефіциту надходження грошових коштів, з метою уникнення неплатоспроможності і банкрутства, можлива реалізація і перерозподіл деяких видів активів, диверсифікація діяльності.

По-третє, це спроможність позичати кошти із різних джерел, збільшувати акціонерний капітал.

Таким чином, суттєві ознаки фінансової гнучкості суб'єкта господарювання пов'язані зі спроможністю швидко формувати необхідний обсяг джерел фінансування і в першу чергу, позичених коштів. Як відома, перед фінансовим менеджером найчастіше, стоять два основних завдання:

- 1) Обсяг інвестування з конкретизацією видів активів;
- 2) Вибір джерел фінансування.

Рішення цього питання стратегічно повинно бути орієнтовано на максимізацію ринкової вартості бізнесу і знаходиться у площині покращення основних показників фінансового стану.

Дослідження функціонального навантаження фінансової гнучкості свідчить про те, що вона має зворотній взаємозв'язок з фінансовою стійкістю. У господарській діяльності під фінансовою стійкістю фінансового стану зазвичай розуміється незалежність від зовнішніх джерел, що в практиці підприємництва в умовах ринку пов'язано не тільки з виконанням зобов'язань, але і можливостями поглинання неспроможних суб'єктів.

Оцінюючи фінансову стійкість, в першу чергу, виходять з величини гранично допустимої частки позикових коштів: «Коли фірма бере гроші в борг, вона обіцяє зробити серію фіксованих платежів... кажуть, що борг призводить до виникнення фінансової залежності (фінансового левериджу)» [1, с.741].

Цікаве питання взаємозв'язку і залежності показників ліквідності та платоспроможності, з одного боку, і фінансової стійкості з іншого. Цілком очевидно, що зі збільшенням частки позикових коштів збільшуються і зобов'язання, що може негативно позначитися на ліквідності і платоспроможності. З іншого боку, збільшення власного капіталу позитивно позначається на платоспроможності, знижуючи обсяг можливих зобов'язань.

Практично всі закордонні фінансові аналітики сходяться на думці, що фінансова стійкість нерозривно пов'язана зі співвідношенням джерел формування майна. Найбільш вдало з цього приводу висловлювання Ентоні Риса: «Для визначення стійкості фінансового становища компанії величезне значення має з'ясування співвідношень між сумами, отриманими нею з різних джерел» [2, с. 168].

Сучасна теорія фінансового менеджменту забезпечення фінансової стійкості нерозривно пов'язує з високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових засобів. Ризиковий характер бізнесу і збільшення його ступеня зі зростанням частки позикового капіталу, веде до збільшення і ризику можливої неплатоспроможності, що викликає необхідність вирішення питання про граничний рівень позикового капіталу. При його вирішенні вибирається оптимальне співвідношення між ризиком і вартістю.

Фінансова стійкість аналізується у двох основних напрямках:

- 1) на основі фінансових коефіцієнтів, конструкція яких базуються на співвідношенні джерел формування майна;
- 2) визначення типу фінансової стійкості, шляхом порівняння двох

показників: з одного боку наявність власних оборотних коштів, з другого боку, запаси (матеріальні оборотні активи).

Другий напрям більше орієнтовано на виробничі підприємства, у яких необхідною умовою є наявність запасів, без яких неможливо продовження операційної діяльності. Логічно виникає питання «За рахунок чого повинні фінансуватися запаси?». Цілком очевидно, що для стабільної роботи необхідно їх покриття за рахунок власного капіталу. В методичному плані це буде відповідати першому і другому типу фінансової стійкості: абсолютної і нормальної. В свою чергу це повністю відповідає базовій концепції міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) – концепції безперервної діяльності [3].

Враховуючи, що запаси це частка оборотних активів, виникає наступне питання відносно їх фінансування. Регулятиви фінансового аналізу виходять з того, більше 10% оборотних активів повинно бути покрито за рахунок власного капіталу. Ця рекомендація знаходить своє відображення у показнику забезпеченості оборотних активів власними коштами, як співвідношення наявності власних оборотних коштів та оборотних активів.

Більш доступним є використання фінансових коефіцієнтів при аналізі фінансової стійкості, що пов'язано з простотою їх розрахунку. В даному випадку справа йде про використання показників, які базуються на співвідношенні джерел формування майна.

У діючих методиках фінансового аналізу, затверджених органами виконавчої влади України, робиться не досить правильний висновок про задовільний фінансовий стан підприємства, коли
$$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}} \geq 0,5$$
 [4, с. 178].

Формальний підхід при дотриманні рекомендованого значення не дає можливість фінансовому аналітику зробити однозначний висновок, бо такий результат можна одержати й за рахунок факторів, що характеризують результативність господарської діяльності (нерозподілений прибуток і резервний капітал), або результати, що відображаються по балансовій статті «Капітал у дооцінках», що пов'язано з ефектом дооцінки основних засобів та інших видів активів. Тому обов'язковою вимогою є проведення вертикального аналізу власного капіталу.

Збереження фінансового капіталу є необхідною вимогою визнання одержаного прибутку і пов'язано зі збільшенням вартості чистих активів, які визначаються як різниця між активами і зобов'язаннями. При такому підході прибуток є залишковою величиною, отриманої після підрахунку витрат, у тому числі і корегування збереження капіталу із доходів. У цьому випадку, сума перевищення чистих активів у кінці періоду в порівнянні з початком періоду визнається прибутків і відбивається у фінансової звітності.

Капіталізація прибутку, з одного боку є необхідною вимогою безперервної діяльності, з другого боку – дає можливість зменшити залежність від зовнішніх зобов'язань, і відповідно підвищити перспективну платоспроможність. Ця логічна послідовність повинна враховуватися при дослідженні фінансової гнучкості підприємства в системі його економічної безпеки. Теоретичним підґрунтям цього є концепція збереження фінансового капіталу.

Сталий розвиток підприємства у довгостроковій перспективі можливий тільки у випадку збалансованості чистого прибутку і чистого грошового потоку. Розбіжність між цими показниками обумовлено тим, що прибуток розраховується на основі методу нарахувань, а грошові потоки – на касовій основі. При меншій розбіжності між ними, більше довіра до прибутку. З цією метою в практику фінансового менеджмента в умовах управління фінансовою гнучкістю варто ввести показник «коефіцієнт монетизації фінансового результату», як співвідношення позитивного чистого грошового потоку і чистого прибутку, який характеризує забезпеченість грошовими коштами фінансового результату, як джерела фінансування розвитку підприємства і фінансової незалежності.

Список використаних джерел:

1. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов : учеб.для вузов / Ричард Брейли, Стюарт Майерс ; пер. с англ., науч. ред. Н. Н. Барышниковой. – М. : Олимп-Бизнес, 1997. – 977 с.
2. Энтони Р. Учет: ситуации и примеры: пер. с англ. / Р. Энтони, Дж. Рис; под ред. и с предисл. А.М.Петрачкова. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 560 с.
3. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000 / Перекл. з англ. за ред. С.Ф. Голова. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2000. – 1272 с.
4. Іонін Є.Є. Фінансова аналітика сучасного бізнесу: [монографія]/ Є.Є. Іонін, М.М. Овчинникова. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – 304 с.

Клименко В. І., к.е.н., доцент, начальник
управління економічних питань
Виконавчий комітет Полтавської міської ради
Мокляк Л. В., студентка
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава, Україна

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Сучасні умови функціонування суб'єктів підприємництва піддаються змінам досить часто та достатньо швидко. Несталі характеристики зовнішньоекономічного середовища породжують нестабільність результатів роботи та фінансового стану суб'єктів підприємницької діяльності, що, в свою чергу, обумовлює їх вразливість до негативних зовнішніх та внутрішніх впливів. Забезпечення фінансово-економічної безпеки є одним із головних завдань менеджменту підприємств, однак, при цьому, саме розуміння сутності такої безпеки є неоднозначним, як і розуміння механізму її досягнення. Незважаючи на численні дослідження у сфері економічно-фінансової безпеки суб'єктів господарювання, відчувається недостатність актуалізованої інформації з цієї проблематики. Існуючі праці, у переважній більшості, висвітлюють окремі аспекти управління безпекою (зокрема організаційні), зосереджуючись виключно або на зовнішніх, або на внутрішніх її чинниках.

Поняття економічної безпеки та безпеки фінансової досить часто співвідносяться як загальне та часткове. Фінансову безпеку також вважають